Публічне управління та адміністрування

УДК 352:332.14

Дьяченко Ольга Володимирівна
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Державний торговельно-економічний університет
Diachenko Olha,
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Public Management and dministration
State University of Trade and Economics
ORCID: 0000-0002-2012-8496

Олійник Володимир Вікторович
доктор наук з державного управління, доцент,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Державний торговельно-економічний університет
Oliynyk Volodymyr
Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor,
Professor of the Department of Public Management and Administration
State University of Trade and Economics
ORCID: 0009-0002-5271-7532

ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД НА ОСНОВІ СТРАТЕГІЇ SMART GROWTH
PLANNING THE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES BASED ON THE SMART GROWTH STRATEGY

Анотація. *Вступ. В умовах глобальної нестабільності та обмеженості ресурсів традиційна модель екстенсивного розширення громад вичерпала свій потенціал, спричиняючи суттєве навантаження на*

бюджет та інфраструктуру. Актуальність дослідження зумовлена гострою потребою у переході до стратегій інтенсивного розвитку, що базуються на принципах Smart Growth. Пошук нових інструментів муніципального управління стає вирішальним для подолання просторового хаосу, забезпечення економічної самодостатності громад та створення якісного життєвого середовища, здатного адаптуватися до сучасних соціально-економічних викликів.

Мета. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо впровадження стратегії Smart Growth у планування розвитку територіальних громад для забезпечення переходу від екстенсивного розширення меж до інтенсивного оновлення існуючого простору.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження стали концептуальні положення мережі Smart Growth Network щодо стратегічного планування територій, наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів з питань сталого просторового розвитку та муніципального управління. У процесі дослідження використано методи теоретичного узагальнення, порівняльного аналізу, систематизації.

Результати. Обґрунтовано зміну парадигми планування громад від територіального розширення до інтенсивної регенерації внутрішнього простору. Доведено, що впровадження стратегії «розумного розвитку оптимізує витрати на інфраструктуру та підвищує економічну стійкість територій через компактне зонування. Розроблено схему реалізації стратегії Smart Growth у розвитку територіальної громади, яка інтегрує стратегічні цілі з інструментами просторового аналізу та партисипативного управління для мінімізації соціальних конфліктів. Сформульовано рекомендації щодо вдосконалення системи муніципального управління на засадах «розумного розвитку» для забезпечення сталого розвитку територій.

Перспективи. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку механізмів адаптації принципів Smart Growth до національного законодавства, вдосконаленні інструментів цифрової партисипації для подолання соціального опору та інтеграції технологій «цифрових двійників» для автоматизації моделювання транспортних та екологічних наслідків ущільнення забудови.

Ключові слова: *територіальна громада, стратегія, стратегічне управління, стратегічне планування, муніципальне управління, розумний розвиток, територіальний розвиток, місцеве самоврядування.*

Summary. *Introduction. In the context of global instability and limited resources, the traditional model of extensive community expansion has exhausted its potential, generating a significant burden on budgets and infrastructure. The relevance of this study is due to the urgent need to shift toward intensive development strategies based on the principles of Smart Growth. The search for new instruments of municipal management becomes decisive for overcoming spatial disorder, ensuring the economic self-sufficiency of communities, and creating a high-quality living environment capable of adapting to contemporary socio-economic challenges.*

Purpose. The purpose of the study is the theoretical substantiation and development of practical recommendations for the implementation of the Smart Growth strategy in the planning of territorial community development, in order to ensure a transition from extensive boundary expansion to the intensive regeneration of existing space.

Materials and methods. The research materials comprise the conceptual provisions of the Smart Growth Network concerning strategic spatial planning, as well as scholarly works by domestic and foreign authors on issues of sustainable spatial development and municipal governance. The study employs methods of theoretical generalization, comparative analysis, and systematization.

Results. The shift in the community planning paradigm from territorial expansion to the intensive regeneration of internal space is substantiated. It is demonstrated that the implementation of the Smart Growth strategy optimizes infrastructure expenditures and enhances the economic resilience of territories through compact zoning. A framework for implementing the Smart Growth strategy in the development of a territorial community is proposed, integrating strategic objectives with spatial analysis tools and participatory governance mechanisms to minimize social conflicts. Recommendations are formulated for improving the municipal governance system based on the principles of Smart Growth in order to ensure sustainable territorial development.

Discussion. Further research should focus on developing mechanisms for adapting Smart Growth principles to national legislation, improving digital participation tools to overcome social resistance, and integrating "digital twin" technologies to automate the modeling of transport and environmental impacts of increased development density.

Key words: *territorial community, strategy, strategic management, strategic planning, municipal management, smart growth, territorial development, local self-government.*

Постановка проблеми. Актуальний вектор розвитку територіальних громад передбачає відмову від стихійного розширення на користь стратегічно керованого розвитку. Концепція Smart growth є альтернативою моделі екстенсивної забудови, яка часто призводить до деградації міського простору та втрати цілісності території. Ключовий пріоритет цієї стратегії полягає в інтенсифікації використання вже наявних територіальних ресурсів та ревіталізації занедбаних об'єктів у межах населених пунктів. Для органів місцевого самоврядування впровадження Smart growth означає формування компактного та поліфункціонального середовища, де житлова, адміністративна та рекреаційна зони інтегровані в єдиний простір. Це

дозволяє не лише зберегти природні ландшафти навколо громади, а й суттєво підвищити оперативність управління інфраструктурними об'єктами, забезпечуючи високу якість життя населення через принцип пішохідної доступності до ключових послуг.

Проте реалізація цієї стратегії в практиці муніципального управління ускладнюється відсутністю інтегрованих механізмів планування. Основна проблема полягає у розриві між документами стратегічного розвитку та інструментами просторового регулювання, що перетворює планування на фрагментарний процес. Органи влади часто стикаються з явищем «розповзання територій», яке стає наслідком лобіювання приватних інтересів та відсутності чітких регламентів щодо меж забудови. Важливим бар'єром є низький рівень партисипації, що провокує конфлікти між суб'єктами інтересів та адміністрацією. Окрім того, інституційна спроможність органів влади часто обмежена застарілими методами адміністрування, які не дозволяють ефективно впроваджувати проєкти внутрішньої регенерації територій. За таких умов виникає гостра потреба у розробленні нових управлінських підходів, які забезпечать перехід від простого контролю за будівництвом до комплексного моделювання сталого та комфортного простору громади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання стратегічного управління та просторового розвитку територій перебувають у центрі уваги багатьох провідних науковців. Теоретичні засади концепції Smart Growth закладені у працях таких зарубіжних дослідників, як P. Calthorpe [1], A. Duany, E. Plater-Zyberk, J. Speck [2], G. Knaap та E. Talen [3], які наголошували на важливості компактної забудови та збереження відкритих просторів. Фундаментальне значення для формування засад цієї концепції мають розробки Агентства з охорони навколишнього середовища США [4].

У наукових дискусіях щодо природи «розумного розвитку» A. Downs акцентує увагу на важливості чіткого розмежування термінології,

визначаючи Smart Growth як альтернативу неконтрольованому розростанню міст, що потребує комплексного поєднання регуляторних та ринкових механізмів [5]. L. Ye, S. Mandpe, та P. B. Meyer вказують на відсутність комплексного підходу при реалізації стратегії Smart Growth на рівні територіальних громад, де стратегічні втручання часто мають вибірковий характер [6]. Сучасний розвиток концепції також пов'язаний з пошуком балансу між щільністю забудови та екологічною стійкістю. Зокрема, M. Artmann, M. Kohler, G. Meinel, J. Gan, I.-C. Ioja пропонують системний підхід «Smart-Compact-Green», який інтегрує принципи розумного зростання з розбудовою зеленої інфраструктури для збереження екосистемних послуг у компактних містах [7]. R. Shrivastava та A. Sharma підкреслюють, що імплементація Smart Growth сприяє не лише збереженню природних ландшафтів та мінімізації забруднення, а й рівномірному розподілу витрат і вигод від територіального розвитку [8]. У роботі T. Litman доведено, що таке планування дозволяє суттєво оптимізувати витрати на інфраструктуру [9], а дослідження A.L. Geller підкреслює роль Smart Growth у створенні здорового міського середовища [10].У вітчизняному науковому дискурсі привернуто увагу до адаптації цих принципів для рівня територіальних громад. Зокрема, Ю. Кормишкіним обґрунтовано доцільність застосування стратегії Smart Growth як моделі інтелектуального зростання, що дозволяє громадам ефективно використовувати внутрішні активи для підвищення конкурентоспроможності місцевої економіки [11]. Водночас слід констатувати фрагментарний характер вітчизняних напрацювань щодо впровадження принципів Smart Growth у діяльність громад.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо впровадження стратегії Smart Growth у планування розвитку територіальних громад для забезпечення переходу від екстенсивного розширення меж до інтенсивного оновлення існуючого простору.

Виклад основного матеріалу. Концепція Smart Growth виникла як відповідь на кризу неконтрольованої урбанізації та розглядається як інструмент гармонізації просторового і соціального розвитку територій. У контексті публічного управління «розумний розвиток» є не технологічним рішенням, а цілісною стратегією, що спрямована на створення компактних, зручних для життя та економічно життєздатних громад. В основі цієї моделі – перехід від кількісного розширення меж забудови до якісного оновлення існуючого простору.

Трансформація ролі місцевого самоврядування у межах стратегії «розумного розвитку» передбачає перехід від кількісних показників освоєння територій до якісних параметрів формування життєвого простору. Управлінська складність цього процесу полягає у необхідності одночасного вирішення завдань з компактності забудови, збереження екологічного балансу та створення комфортної соціальної інфраструктури (табл. 1).

Спираючись на досвід муніципального розвитку та стратегічного планування провідних країн світу, мережею Smart Growth Network було систематизовано десять фундаментальних принципів, що є методологічним підґрунтям для розроблення стратегій розумного розвитку територій. Ці принципи є інструментами гармонізації просторового розвитку та визначають такі вектори управлінської діяльності [4; 8]:

– впровадження моделі змішаного землекористування для інтеграції житлової, комерційної та рекреаційної інфраструктури;

– максимізація переваг компактного дизайну забудови – перехід до інтенсивних методів формування міського середовища, що дозволяє оптимізувати використання земельного фонду;

– забезпечення інклюзивності та розширення спектра житлових рішень, що передбачає формування багатоваріантної пропозиції житла для задоволення потреб різних соціальних груп громади;

– проєктування пішохідно-орієнтованих локацій;

Таблиця 1

Порівняльна характеристика моделей територіального розвитку

Характеристика	Традиційна модель	Модель Smart Growth
Напрям розвитку	Екстенсивний (розширення меж забудови).	Інтенсивний (ущільнення та оновлення існуючих територій).
Зонування територій	Жорстке розділення (житлові райони окремо від робочих зон)	Змішане землекористування (поєднання житла, офісів та послуг в одному просторі)
Транспортна логістика	Пріоритет автомобільного сполучення та будівництва доріг	Пріоритет пішохідної доступності, розвитку громадського транспорту та веломереж
Тип забудови	Одноманітна забудова з низькою щільністю	Різноманітність житлових рішень, компактність та естетична привабливість
Використання ресурсів	Освоєння вільних природних територій	Ревіталізація занедбаних промислових та комунальних зон
Бюджетна ефективність	Низька (великі витрати бюджету на будівництво та утримання розгалужених мереж на одиницю населення).	Висока (економія бюджетних коштів за рахунок використання існуючої інфраструктури).
Управлінський підхід	Директивне планування та контроль за нормами будівництва.	Стратегічне моделювання середовища та активна співпраця з громадою
Екологічний аспект	Поглинання природних ландшафтів забудовою	Збереження відкритого простору та створення зелених зон у межах громади

Джерело: складено авторами на основі [11; 12; 13; 14; 15].

– стимулювання унікальної ідентичності та естетичної привабливості громад з акцентом на формування «відчуття місця» через збереження культурних та архітектурних особливостей території;

– збереження відкритого простору, сільськогосподарських угідь, природної краси та критично важливих екологічних зон;

– залучення інвестицій на відновлення внутрішніх районів громади замість екстенсивного освоєння нових земель;

– забезпечення мультимодальності транспортних систем (створення альтернатив приватному автотранспорту через розвиток громадського перевезення та велоінфраструктури);

– розроблення прогнозованих, справедливих та економічно ефективних управлінських рішень;

– інституціалізація механізмів багатосторонньої партисипації та інклюзивного діалогу зі стейкхолдерами у процесах розроблення та імплементації стратегічних рішень.

Впровадження стратегії «розумного розвитку» потребує не лише декларативного прийняття її принципів, а й побудови чіткої моделі управління. Smart-менеджмент у контексті сталого розвитку територій передбачає трансформацію традиційного планування у динамічний цикл прийняття рішень, що базується на діагностиці, прогнозуванні та інструментальному супроводі.

Процес імплементації цієї моделі розпочинається з діагностично-аналітичного етапу, який включає проведення комплексного аудиту територіальних ресурсів громади з акцентом на виявленні внутрішніх резервів, таких як занедбані промислові зони та неефективно використані муніципальні землі, що потребують ревіталізації.

Наступним кроком є прогностичне моделювання, у межах якого органи місцевого самоврядування розробляють та оцінюють сценарії просторового розвитку, порівнюючи наслідки екстенсивного розширення меж з перевагами компактного ущільнення забудови. Критеріями вибору оптимального сценарію є якість життя мешканців, збереження екологічного балансу та довгострокова економічна життєздатність інфраструктури.

Перехід до регуляторного етапу передбачає формування системи адміністративно-правових важелів, де принципи «розумного розвитку» інтегруються у місцеві регламенти через впровадження гнучкого зонування та змішаного землекористування, що супроводжується обов'язковою екологічною та соціальною оцінкою інвестиційних проєктів для визначення їхнього впливу на цілісність громади.

Завершальним етапом є партисипативний моніторинг, що забезпечує функціонування постійних майданчиків для взаємодії зі стейкхолдерами. Така модель дозволяє синхронізувати локальні управлінські дії з глобальними трендами сталого розвитку, перетворюючи територіальне планування з інертного бюрократичного механізму на адаптивний інструмент підвищення конкурентоспроможності громади (рис. 1).

Рис. 1. Схема реалізації стратегії Smart Growth у територіальній громаді

Джерело: розроблено авторами

Незважаючи на очевидні переваги, перехід до стратегії «розумного розвитку» супроводжується низкою системних викликів, які органи

публічної влади мають враховувати в межах стратегічного планування та прогнозування. Аналіз світового досвіду дозволяє виокремити ключові групи бар'єрів [9; 12; 14; 15].

1. Економічні та фінансові ризики. Проєктування внутрішньої регенерації, зокрема ревіталізація покинутих промислових зон, характеризується вищою собівартістю порівняно з екстенсивним будівництвом на вільних територіях, що зумовлено кумулятивними витратами на екологічну санацію ґрунтів, модернізацію застарілих інженерних комунікацій та ускладненою логістикою в умовах щільної забудови. Перед суб'єктами публічного управління постає завдання розробки дієвих фіскальних та регуляторних стимулів для переспрямування інвестиційних потоків у складніші, але стратегічно важливі проєкти.

2. Соціальний опір (NIMBY-ефект). Феномен «Not In My Backyard» (не в моєму дворі) є одним із найскладніших бар'єрів. Мешканці районів часто чинять опір інтенсифікації забудови, аргументуючи це потенційним перевантаженням соціальної та транспортної інфраструктури. Відсутність інклюзивних механізмів партисипації та недостатня комунікаційна стратегія органів влади можуть призвести до блокування стратегічних ініціатив на місцевому рівні.

3. Застарілість нормативної бази. Чинні правила забудови та містобудівні стандарти часто базуються на підходах минулого століття, які не враховують сучасні потреби громади у високій якості міського середовища. Впровадження стратегії «розумного розвитку» потребує перегляду цих регламентів для створення по-справжньому зручних, зв'язних та інфраструктурно забезпечених просторів. Проте оновлення місцевих нормативних документів часто гальмується через складні бюрократичні процедури та тривалість погоджень.

4. Інфраструктурні ризики та мультимодальність. Інтенсивне ущільнення міського простору без випереджаючого розвитку мереж

громадського транспорту може призвести до виникнення інфраструктурних викликів у вигляді транспортних заторів. Це актуалізує необхідність суворого дотримання принципу мультимодальності та синхронізації темпів забудови з модернізацією транспортної логістики.

Отже, успіх імплементації Smart Growth залежить від здатності органів місцевого самоврядування не просто декларувати принципи, а й бути модератором конфліктів між інтересами забудовників, мешканців та екологічними вимогами. Ефективне управління ризиками на ранніх етапах дозволяє мінімізувати негативні наслідки та забезпечити сталу підтримку реформ з боку громади.

Ефективна імплементація стратегії Smart Growth потребує залучення високотехнологічного інструментарію для обробки великих масивів даних та просторового аналізу, оскільки цифровізація процесів публічного управління дозволяє забезпечити високу точність прогнозування та прозорість прийняття рішень. Ключовий елемент цієї системи – геоінформаційні системи, які є базовою умовою для діагностики територіальних ресурсів, дозволяючи створювати багатошарові цифрові карти з інтегрованою інформацією про стан інженерних мереж, межі земельних ділянок та потенціал ревіталізації занедбаних територій. Паралельно з цим технологія «цифрових двійників» дозволяє створювати віртуальні копії громад для прогностичного моделювання сценаріїв розвитку, що надає можливість оцінити вплив нової забудови на транспортні потоки та соціальну інфраструктуру ще до стадії фізичного втілення проєкту.

Для подолання соціального опору та нівелювання NIMBY-ефекту критично важливими є цифрові платформи для партисипації, які через інструменти електронної демократії забезпечують інклюзивність прийняття рішень та дозволяють мешканцям візуалізувати майбутні зміни у 3D-форматі. Водночас системи Smart Grid та інтелектуальні датчики

моніторингу забезпечують енергоефективність і сталість компактних поселень, передаючи дані про використання ресурсів у режимі реального часу. Застосування зазначеного інструментарію трансформує публічне управління з реактивної моделі у проактивну, дозволяючи нівелювати суб'єктивізм у плануванні територій та забезпечуючи перехід до управління на основі об'єктивних даних, що є фундаментальною вимогою для сучасної концепції розумного розвитку.

Синтез світового досвіду імплементації принципів Smart Growth та результати проведеного аналізу дозволяють сформулювати низку рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності управління розвитком громад.

Ефективна імплементація стратегії потребує насамперед перегляду чинних підходів до зонування на користь гнучкого використання територій. Внесення змін до місцевої містобудівної документації дозволить здійснити перехід від функціонального зонування до впровадження регламентів змішаного землекористування. Такий підхід суттєво скорочує середню дистанцію щоденних поїздок мешканців, знижує навантаження на транспортну мережу та стимулює розвиток малого бізнесу в пішій доступності

Паралельно з цим доцільно впровадити систему фіскальних та адміністративних стимулів для ревіталізації занедбаних територій. Встановлення пільгових ставок земельного податку та спрощення дозвільних процедур для об'єктів, що використовують вже існуючу інфраструктуру, зробить внутрішній розвиток громади привабливішим за розширення її меж. У результаті пріоритет «компактного зростання» має стати ключовим критерієм при розподілі бюджетних інвестицій.

Успіх таких перетворень неможливий без цифровізації процесів управління, зокрема впровадження ГІС-технологій та інструментів просторового аналізу. Створення відкритих цифрових реєстрів

територіальних ресурсів дозволить проводити регулярне фіскальне стрес-тестування: розраховувати довгострокові витрати на обслуговування інфраструктури при різних сценаріях забудови. Це дасть органам влади об'єктивні дані для обґрунтованої відмови від екстенсивного розширення меж громади.

Окрему увагу слід приділити інституціалізації партисипативного планування, що передбачає трансформацію публічних слухань у постійно діючі цифрові майданчики для діалогу. Використання методів співучасного проєктування на ранніх етапах планування дозволяє мешканцям стати реальними суб'єктами змін, що є вирішальним фактором у подоланні соціального опору та формуванні унікальної ідентичності громади.

Логічним завершенням цих заходів має стати синхронізація містобудівної політики з транспортною стратегією на засадах мультимодальності. Це передбачає переорієнтацію фінансування з будівництва нових магістралей на розвиток громадського транспорту, пішохідних зон та мереж мікромобільності. Саме такий баланс забезпечить життєздатність компактної громади та створить безпечний і комфортний простір для кожного мешканця.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Стратегія Smart Growth пропонує якісну трансформацію системи управління територіальним розвитком, де головним пріоритетом є не розширення меж громади, а підвищення функціональної спроможності вже освоєних земель. Дослідження доводить, що перехід до компактних моделей забудови та змішаного землекористування є не лише способом збереження екологічного балансу, а й стратегічним інструментом оптимізації бюджетних витрат на інфраструктуру.

Успіх реалізації цієї концепції в сучасних умовах безпосередньо залежить від здатності органів місцевого самоврядування інтегрувати цифрові рішення у процеси планування. Використання геоінформаційних

систем та методів прогностичного моделювання дозволяє нівелювати суб'єктивізм при прийнятті рішень, перетворюючи громаду на прозору та інвестиційно привабливу екосистему. Водночас подолання соціального опору та застарілих бюрократичних бар'єрів вимагає побудови принципово нової комунікаційної моделі, де мешканці стають активними суб'єктами просторових змін. Впровадження принципів «розумного розвитку» забезпечує перехід від реактивного контролю за будівництвом до проактивного моделювання комфортного середовища, що створює умови для формування громад, які є одночасно економічно життєздатними, соціально інклюзивними та придатними для безпечного життя, що і становить фундамент сталого розвитку територій у довгостроковій перспективі.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку механізмів адаптації принципів Smart Growth до національного законодавства, вдосконаленні інструментів цифрової партисипації для подолання соціального опору та інтеграції технологій «цифрових двійників» для автоматизації моделювання транспортних та екологічних наслідків ущільнення забудови.

Література

1. Calthorpe P. The Next American Metropolis: Ecology, Community, and the American Dream. *Princeton Architectural Press*. 1993. 175 p.

2. Duany A., Plater-Zyberk E., Speck J. Suburban Nation: The Rise of Sprawl and the Decline of the American Dream. *North Point Press*. 2000. 320 p.

3. Knaap G., Talen E. New Urbanism and Smart Growth: A Few Words from the Academy, *International Regional Science Review.* 2005. Vol. 28(2). Pp. 107-118. DOI: 10.1177/0160017604273621

4. United States Environmental Protection Agency. (n.d.). About smart growth. URL: https://www.epa.gov/smartgrowth/about-smart-growth (дата звернення: 15.01.2026).

5. Downs A. Smart Growth: Why We Discuss It More than We Do It. *Journal of the American Planning Association.* 2005. №71(4). Pp. 367–378. DOI: https://doi.org/10.1080/01944360508976707

6. Ye L., Mandpe S., Meyer P. B. What Is "Smart Growth?" – Really? *Journal of Planning Literature*. 2005. №19(3), Pp. 301-315. DOI: https://doi.org/10.1177/0885412204271668

7. Artmann M., Kohler M., Meinel G., Gan J., Ioja I.-C. How smart growth and green infrastructure can mutually support each other – A conceptual framework for compact and green cities. *Ecological Indicators.* 2019. Vol. 96, Part 2. Pp. 10-22. DOI: https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2017.07.001

8. Shrivastava R., Sharma A. Smart Growth: A Modern Urban Principle. *Architecture Research*, Vol. 1. 2011, Pp. 8-11. DOI: 10.5923/j.arch.20110101.02

9. Litman T. Understanding Smart Growth Savings. Evaluating the Savings and Benefits of Compact Development. *Victoria Transport Policy Institute*. 2025. 60 p. URL: https://www.vtpi.org/sg_save.pdf (дата звернення: 15.01.2026).

10. Geller A. L. Smart growth: a prescription for livable cities. *American journal of public health.* 2003. №93(9). Pp. 1410–1415. DOI: https://doi.org/10.2105/ajph.93.9.1410

11. Кормишкін Ю.А. Стратегія економічного розвитку SMART GROWTH для об'єднаних територіальних громад. *Вісник аграрної науки Причорномор'я.* 2020. №4. С. 4–11. DOI: https://doi.org/ 10.31521/2313-092X/2020-4(108)-1

12. Cui X., Li F., de Vries W. T. Smart Land Use Planning: New Theories, New Tools and New Practice. *Land.* 2023. №12(7). DOI: https://doi.org/10.3390/land12071315

13. Almassawa S.F, Rustiadi E., Fauzi A., Sutriadi R. The relationship between regional development, smart mobility and transportation planning: a bibliometric analysis. *Front. Sustain. Cities*. 2025. 7:1424859. DOI: 10.3389/frsc.2025.1424859

14. Frontier Economics. *Impacts of integrating land-use and transport planning: A rapid evidence assessment*. Department for Transport. 2025. URL: https://www.gov.uk/government/publications/impacts-of-integrated-land-use-and-transport-planning (дата звернення: 15.01.2026).

15. Tauranga City Council. SmartGrowth Strategy 2024–2074. 2024. URL: https://www.smartgrowthbop.org.nz/news/the-smartgrowth-strategy-2024---2027 (дата звернення: 15.01.2026).

References

1. Calthorpe, P. (1993). The Next American Metropolis: Ecology, Community, and the American Dream. *Princeton Architectural Press*. 175 p.

2. Duany, A., Plater-Zyberk, E., & Speck, J. (2000). Suburban Nation: The Rise of Sprawl and the Decline of the American Dream. *North Point Press*. 320 p.

3. Knaap, G. & Talen, E. (2005). New Urbanism and Smart Growth: A Few Words from the Academy, *International Regional Science Review*, 28(2), Pp. 107-118. DOI: 10.1177/0160017604273621

4. United States Environmental Protection Agency. (n.d.). About smart growth. URL: https://www.epa.gov/smartgrowth/about-smart-growth

5. Downs, A. (2005). Smart Growth: Why We Discuss It More than We Do It. *Journal of the American Planning Association*, 71(4), Pp. 367–378. DOI: https://doi.org/10.1080/01944360508976707

6. Ye, L., Mandpe, S., & Meyer, P. B. (2005). What Is "Smart Growth?" – Really? *Journal of Planning Literature*, 19(3), Pp. 301-315. DOI: https://doi.org/10.1177/0885412204271668

7. Artmann, M., Kohler, M., Meinel, G., Gan, J., & Ioja, I-C. (2019). How smart growth and green infrastructure can mutually support each other – A conceptual framework for compact and green cities. *Ecological Indicators*, 96, Pp. 10-22. DOI: https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2017.07.001

8. Shrivastava, R., & Sharma, A. (2011). Smart Growth: A Modern Urban Principle. *Architecture Research*, 1, pp. 8-11. DOI: 10.5923/j.arch.20110101.02

9. Litman, T. (2025). Understanding Smart Growth Savings. Evaluating the Savings and Benefits of Compact Development. *Victoria Transport Policy Institute*. 60 p. URL: https://www.vtpi.org/sg_save.pdf

10. Geller, A. L. (2003). Smart growth: a prescription for livable cities. *American journal of public health*, 93(9), Pp. 1410–1415. DOI: https://doi.org/10.2105/ajph.93.9.1410

11. Kormyshkin, Yu.A. (2020). Stratehiia ekonomichnoho rozvytku SMART GROWTH dlia obiednanykh terytorialnykh hromad [SMART growth economic development strategy for associations of territorial communities] // *Visnyk ahrarnoi nauky Prychornomoria.* № 4. Pp. 4-11. DOI: https://doi.org/10.31521/2313-092X/2020-4(108)-1 [in Ukrainian].

12. Cui, X., Li, F., & de Vries, W. T. (2023). Smart Land Use Planning: New Theories, New Tools and New Practice. *Land*, 12(7). DOI: https://doi.org/10.3390/land12071315

13. Almassawa, S.F, Rustiadi, E., Fauzi, A., & Sutriadi, R. (2025). The relationship between regional development, smart mobility and transportation planning: a bibliometric analysis. *Front. Sustain. Cities,* 7:1424859. DOI: 10.3389/frsc.2025.1424859

14. Frontier Economics. (2025). *Impacts of integrating land-use and transport planning: A rapid evidence assessment*. Department for Transport. URL: https://www.gov.uk/government/publications/impacts-of-integrated-land-use-and-transport-planning

15. Tauranga City Council. (2024). *SmartGrowth Strategy 2024–2074*. URL: https://www.smartgrowthbop.org.nz/news/the-smartgrowth-strategy-2024-2027